

از راست سردار شهید حاج مصطفی طالبی، جواد ملمقی، مرتضی نادر محمدی، حیدر تگلو، سردار شهید حاج حسن تاجوک

حضور شهید حسن تاجوک در عملیات کربلای ۵ با بدن زخمی

عزیز کرده‌ای که مرد روزهای سخت جنگ بود

سمیه مظاهری خبرنگار

کم سن و سال بود، اما حماسه‌های بزرگی را رقم زد؛ آن قدر که وقتی در کربلای ۴ مجروح شد در خانه نماند و با شکم پاره و درحالی‌که سر روده‌اش بیرون بود در فتح بزرگ کربلای ۵ حضور یافت. جوانی که در روزهای سخت جنگ، دل از زن و فرزند برید و تمام قد برای دفاع از وطن قیام کرد تا نگذارد یک وجب از خاک میهن به دست دشمن بیفتد. سردار شهید «حسن تاجوک» معروف به «حاج حسن» از شهدای برجسته شهرستان ملایر است؛ پسر زغمردی که لحظه‌ای از خدمت صادقانه و بی‌منت دریغ نکرد و تا پای جان برای دفاع از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایستاد. سردار شهید «حسن تاجوک» که حالا ۳۳ بهار از عروزش گذشته است، جزو ۱۳ فرمانده شهید والا مقام استان همدان است که در سال ۹۸ متخربه دریافت درجه سرتیپ تمام از طرف رهبر معظم انقلاب شد. «عزیز کرده» داستان زندگی اوست به قلم «مرضیه نظریلو» که شامل خاطرات خانواده، دوستان و هم‌زمان از تولد تا شهادتش است. این کتاب سال ۱۳۹۷ مقارن با سی‌امین سالروز شهادت شهید تاجوک رونمایی شد، اما به تصاویر رنگی دوباره چاپ شده است.

سردار شهید حسن تاجوک، فرمانده گردان ۱۵۱ حضرت مسلم بن عقیل (ع) لشکر ۲۴ انصارالحسین (ع) همدان بود و همین عنوان سبب شد تا به درخواست دوستان شهید، آیین رونمایی از نسخه جدید «عزیز کرده» در سالروز شهادت حضرت مسلم (ع) مصادف با ۹ ذی الحجه برگزار شود. با این حال به دلیل تأکید ستاد مقابله با کرونا مبنی بر برگزاری نکردن اجتماعات غیر ضروری، آیین رونمایی از کتاب لغو و به زمان دیگری موکول شد.

شهید حسن تاجوک ۶ فروردین ۱۳۴۰ با نذر محرمی پدرش «اکبر آقا» به حضرت سیدالشهدا (ع) متولد شد. پدرش گفته بود: «اگر آقا به من پسریده اسمش را می‌گذارم حسن؛ هر کشاورزا هلیم می‌یزم و ۷ سال سقائی هایش را می‌کنم».

خداوند به او پسرری داده بود اما عمرش به دنیا نبود. همسرش «افدس خاتم» هر سال دهه محرم روضه زنانه برگزار می‌کرد. عزیز کرده بود، اما توجه اطرافیان مانع تبلور شخصیت و متمایز شدنش. روزهای نوجوانی‌اش با مبارزات انقلابی و حضور پر برکت شهید مدنی در استان همدان همراه شده بود. پس از

سفر شهید مدنی به ملایر، مراسم قرائت دعای توسل به طور هفتگی در ملایر آغاز شد. شیخ عبدالکریم ترابی، رضا کاشی، مشهدی محمد سلیمی و موسی سر کبود؛ هیات‌های خانگی را اداره می‌کردند.

حسن به همراه چند نفر از دوستانش چون رسول حیدری- که بعدها در کشور «بوسنی» شهید شد- در جلسات شرکت می‌کرد؛ جلساتی که با تهدید شهربانی همراه بود. با اوج‌گیری مبارزات انقلابی به رهبری شهید مدنی در استان همدان به صف مبارزان پیوست درحالی‌که هنوز نوجوان بود. پس از پیروزی انقلاب اسلامی هم در توزیع اقلام عمومی مانند نفت به انقلابی‌ها کمک می‌کرد تا جایی که نشانی افراد پیر و ناتوان را گرفته و سه‌میه نفت شان را عصرها به در منزل می‌برد.

حضور در کمیته انقلاب اسلامی، کمک به تشکیل سپاه پاسداران در ملایر و حضور در جبهه نبرد و عملیات متعدد، عنوان‌های درخشانی است که در کارنامه سردار شهید حسن تاجوک به چشم می‌خورد.

جنگ جنگ‌تاپیروزی

فاطمه مهدی همسرش که چندان طعم زندگی مشترک با شهید تاجوک زیر یک سقف را نچشیده با مروری بر خاطراتش از آن دوران می‌گوید: سال ۱۳۶۰ به‌طور سنتی ازدواج کردیم و مادر ایشان در مراسم خواستگاری با من صحبت کرد. آن زمان خیلی معمول نبود که دختر و پسر با همدیگر حرف بزنند. آشنایی خانواده ما و ایشان به دوستی با برادرم برمی‌گردد که از مبارزان انقلابی بود. خودم هم در کمیته فرهنگی جهاد سازندگی فعالیت می‌کردم. حسن آن موقع پاسدار بود و به جبهه می‌رفت و گفت که پس از ازدواج هم می‌رود. حتی یک بار که پدرش اعتراض کرد و گفت: «حالا که ازدواج کردی در قبال همسر مسئولیت داری»؛ پاسخ داد: «و وقتی جنگ هست؛ حضور در جبهه واجب است». حتی وقتی جبه‌هایمان متولد شدند باز نبرد را ترک نکرد و زمانی هم که برای مرخصی به ملایر برمی‌گشت به کارهای مردم رسیدگی می‌کرد. با همه این تلاش‌ها، هرگز به ما نگفت که فرمانده است و وقتی شهید شد ما متوجه شدیم.

حضور در عملیات بزرگ کربلای ۵ باشکم باز

همسر شهید تاجوک می‌گوید: حسن بارها مجروح شد، اما هربار پس از مدت کوتاهی و پیش از بهبودی کامل به جبهه برمی‌گشت. در عملیات کربلای ۴ هم بنشدت زخمی شد و او را به بیمارستانی در شیراز منتقل کردند و پس از جراحی به ملایر

آوردند. پزشکان، پس از اقدامات لازم پزشکی او را مرخص و ۴ ماه استراحت برایش تجویز کرده بودند. در دوران استراحت، یکی از دوستانش به دیدار حسن آمده و با هم صحبت کردند و پس از آن آماده رفتن به جبهه شد. وقتی اعتراض کردیم که چطور می‌خواهی با این وضعیت بروی؟ گفت که دلش برای رزمنده‌ها تنگ شده درحالی‌که برای حضور در عملیات کربلای ۵ رفته بود.

حفظ تنگه‌احدبرای اسلام

مرتضی نادر محمدی، معاون گردان تخریب لشکر ۳۲ انصار استان همدان هم خاطرات جالبی از همراهی با شهید تاجوک دارد. او که از دوران دبیرستان با حاج حسن همراه بوده، سردار گمنام خطه خونگرم ملایر را این‌طور روایت می‌کند: شهید تاجوک را از دوران دبیرستان می‌شناختم؛ از همان سال‌ها مبارزات انقلابی بر ضد طاغوت را آغاز کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در کمیته انقلاب مشغول به فعالیت شده و در مهر ۵۹ که هنوز سپاه پاسداران استان همدان تشکیل نشده بود به همراه چند نفر دیگر تجهیزات لازم را از طرف کمیته برای رزمندگان در آبادان برد. پس از صدور دستور امام خمینی (ره) مبنی بر تشکیل سپاه، این نهاد را به کمک چند نفر از مبارزان انقلابی در ملایر بنیان گذاشت. شهید تاجوک دوره آموزش نظامی را زیر نظر بانو «طاهره دباغ» محافظ امام (ره) و فرمانده وقت سپاه استان همدان گذراند و با آغاز درگیری در منطقه غرب و غاتله کردستان به همراه سردار بحرینی و شهید رسول حیدری عازم پاهو شد.

حضور در عملیات «قراویز» و همراهی با سردار شهید حسین همدانی در سرریل ذهاب از دیگر کارهای شهید تاجوک بود و سال ۱۳۶۳ از طرف سردار به‌عنوان فرمانده «گردان ۱۵۱ حضرت مسلم بن عقیل (ع)» ملایر انتخاب شد. در عملیات والفجر ۸، جاده فاو-ام‌القصر دوشادوش سردار شهید رضا شکرپور فرمانده گردان ۱۵۴ حضرت علی اکبر (ع) هنرمایی کرد. ایستادگی رزمندگان استان همدان در این منطقه به‌قدری مهم بود که محسن رضایی، فرمانده وقت سپاه پاسداران اعلام کرد: «رزمندگان استان همدان تنگه احد را برای ما حفظ کردند». حضور حماسی حاج حسن در عملیات کربلای ۵ با شکم باز هم جان تازه‌ای به رزمندگان گردان ۱۵۱ داده بود.

نجات معجزه‌آسای شهید تاجوک از تیر خلاص عراقی‌ها

نادر محمدی با اشاره به ماجرای اسارت شهید تاجوک هم بیان می‌کند: سال ۱۳۶۳ پس از بمباران اردوگاه ابوذر قرار شد

عملیاتی در میمک و سومار انجام شده و گردان ۱۵۱ در آن شرکت کند. وقتی نیروهای اطلاعات موقعیت منطقه را برای حاج حسن تشریح کردند؛ قانع نشد و خود به همراه چند نفر از رزمندگان برای شناسایی رفت. بعد از نماز صبح حرکت کرده و در بین راه به کمین دشمن گرفتار شدند. دو نفر از آنها موفق به فرار شده و دو نفر به نام‌های جعفری و محمد الپور معروف به محمد عرب (از اسرای عراقی که خود را تسلیم کرده بود) به شهادت رسیدند. حاج حسن هم بنشدت زخمی شده و به اسارت درآمد، اما عراقی‌ها به دلیل شدت جراحت در بین راه تصمیم می‌گیرند که او را رها کنند. آنها بدینش را تیرباران می‌کنند تا نکند زنده بماند و تیر خلاص را هم به صورتش می‌زنند، اما شهید تاجوک که دستش را آهسته حفظ سرش کرده بود، نجات پیدا کرد.

در این ماجرا، عصب دست راستش قطع شد، اما دوباره به جبهه برگشت و در عملیات متعدد شرکت کرد. از دیگر صحنه‌های حضور حاج حسن تاجوک، عملیات مطلع‌الفجر در منطقه گیلانقرب و سال ۱۳۶۰ بود. تعداد قابل توجهی از رزمندگان اسلام در محاصره عراقی‌ها گرفتار شده بودند و با تدبیر فرماندهان وقت بنا شد که جمعی از رزمندگان استان، عملیات فریب انجام داده و توجه دشمن را به خود جلب کنند که این نقشه با موفقیت همراه شد. حاج حسن و گردان ۱۵۱ در عملیات سخت بیت‌المقدس ۲ که دی ۱۳۶۶ در منطقه ماووت عراق انجام شد هم شرکت کرده و نبرد سختی را در سرمای سوزان زمستان تجربه کردند. آخرین ماه رمضان زندگی شهید تاجوک هم در اردوگاه شهید شهپازی کرمانشاه سپری شد. او مراسم جزء خوانی قرآن کریم را برگزار کرده و با وجود اینکه فرمانده بود برای رزمندگان، افطاری و سحری آماده می‌کرد. تیر ۱۳۶۷ برای حفظ ارتفاعات «گرده رش» در منطقه ماووت تلاش کرد و به همراه چند نفر در سنگر روایت مستقر شد. در حال حفظ ارتفاعات از دست دشمن بودند که خمپاره‌ای بالای سر آنها عمل کرده و همگی به شهادت رسیدند. یکی از سربازان به‌نام محمدرضا فارسی که علاقه زیادی به حاج حسن داشت با شنیدن خبر شهادت او سوار خودرو توپوتا شده و با وجود آتش دشمن، پیکر حاج حسن را برگرداند. پیکر سایر شهدای «گرده رش» به

نام‌های جمشید بیات، احمد عبدلی، سید محمد شبیری، مجید محسنی، ابوالحسن محمدی، رحیم افزا و محمدرضا رفعت جو در منطقه ماند و چند سال بعد به میهن بازگشت. حاج حسن تاجوک را به‌عنوان «فرمانده تیپ کربلا» نشان کرده بودند، اما مرغ روحش تاب نیامورد و در تیر ۱۳۶۷ آسمانی شد. به گفته سردار بحرینی، فرمانده وقت لشکر مهندسی امام علی (ع) و نیروهای گردان ۱۵۱ شهادت حاج حسن در این عملیات برای همه قابل پیش‌بینی بود.

پیش از رفتن به ارتفاعات، همه نیروها را جمع کرده، حالیهت خواسته و گفته بود: «در طول جنگ شاهد از دست دادن خیلی از دوستان بوده و دیگر طاقت تحمل داغ جدید ندارم. اگر قابل باشم این بار نوبت خودم است».

مرد روزهای سخت جنگ

نادر محمدی، معاون گردان تخریب لشکر انصار استان همدان هم با اشاره به دیگر ویژگی‌های بارز شهید حسن تاجوک می‌گوید: هر چند او مرد روزهای سخت جنگ و فردی مصمم در میدان نبرد بود، اما مردمدار و اهل خدمت بی‌منت بود و هر جا که نظام جمهوری اسلامی نیاز داشت چه جبهه نبرد و چه عرصه محرومیت‌زدایی مشتاقانه حاضر می‌شد. شهید تاجوک، شیفته بچه‌های بسیج، ساده و بی‌آلایش، کم حرف و پرکار بود و در دفاع از انقلاب و نظام اسلامی با کسی ملاحظه نمی‌کرد. او محور اصلی مبارزه با ضد انقلاب بود و ملایر بود و بارها از طرف آنها مورد تهدید و ضرب و شتم قرار گرفت. در بحث مبارزه با سرمایه‌داری هم مقابل نمایندگان وقت مجلس شورای اسلامی ایستاد. این فرمانده شجاع که خار گلولی دشمنان بود در برابر نیروهای بی‌بی‌مهری تواضع ویژه‌ای داشت و هر جا او بود، نیروهای کادر جرات می‌مهری به نیروهای بسیجی را رانداشتند.

کاش هفتادبار تنگه‌کش شوم

وصیتنامه‌ای از سردار شهید حسن تاجوک به یادگار مانده که مطلع آن، یاد یاران حضرت سیدالشهدا (ع) در عاشورای ۶۱ هجری را نداعی می‌کنند. در وصیتنامه این شهید گرانقدر آمده است: «خداایا ای کاش هفتاد بار زنده می‌شدم و دوباره در سنگر تنگه تکه می‌شدم. مگر به اینکه همیشه در زیارت وارث می‌خوانیم که: ای لَبَّائِتا کَنتَ مَعَهُمْ فَافُوزْ فَوْزاً عَظِیْماً».

ای امت شهید پرور قدر امام (ره) را بداندید و نکند کاری کنید که نفرینی که حضرت علی (ع) به امت خود کرد، امام هم به شما بکند و فرمود: «خدا یا نعمت حاکم صالح را از این امت بگیر».

سردار شهید حبیب‌الله مظاهری

نام حبیب هست

و نشان حبیب نیست

صبار سنگار، دوران دفاع مقدس با همه فراز و نشیب‌ها میدان آزمون مردان برومند ایران بود؛ مردانی که تا دیروز جوانان و نوجوانان کم سن و سالی بودند که کسی آنها را باور نمی‌کرد، اما در پرتو خورشید انقلاب قد کشیدند. مردان کوچکی که یک شبه ره صد ساله رفته و در زمره فرماندهان بزرگ نظامی قرار گرفتند. انسان‌هایی با روح بلند، اراده‌ای محکم و اخلاص مثال زدنی.

حبیب‌الله مظاهری از فرماندهان برجسته، اما گمنام دوران دفاع مقدس است. جوانی ۲۰ ساله که حماسه‌های بزرگی را رقم زد و محبوب قلب فرماندهان لشکر محمد رسول‌الله (ص) بود. او ۲ خرداد ۱۳۴۱ در شهر «مریانج» استان همدان پس از یک انتظار ۱۶ ساله برای تولد فرزند پای به هستی گذاشت. پسری کم حرف با موهای بور و چهره‌ای محبوب که حیا همیشه در آن موج می‌زد. به ندرت پیش می‌آمد که درخواستی داشته باشد. رزمنده‌ای دلیر و فرمانده‌ای تیزهوش در میدان رزم بود.

او که سردار شهید حسین مهدانی، مؤسس تیپ ۳۲ انصار استان همدان به او عشق می‌ورزید در همان ماه‌های آغازین جنگ تحمیلی چنان شجاعت و لیاقتی از خود نشان داد که به فرماندهی گردان مسلم بن عقیل لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) منصوب شد.

این گردان در آزادسازی خرمشهر و عملیات بیت‌المقدس، نقش برجسته‌ای داشت و توانست بخشی از ارتفاعات حساس و مهم منطقه دهلران را حفظ کند. به گفته رزمندگان دوران دفاع مقدس در آن لحظات سخت که همه جا غرق در آتش و خون بود، حاج احمد متوسلیمان چشم‌امید به حبیب دوخته و حضور این فرمانده جوان برایش قوت قلب بود. حبیب پس از

رزمی طولانی در خرمشهر زخمی شده و پیکرش روی زمین باقی ماند. همه فکر می‌کردند شهید شده و برایش مراسم ختم گرفته و سنگی به نشان یادبود بر مزارری خالی گذاشتند.

نزدیک ۲۰ روز بعد وقتی رزمندگان برای خواندن نماز صبح به نمازخانه سپاه همدان رفتند؛ چهره آرام و مهربان حبیب را

دیدند که دست به قوت بلند کرده بود. شور و نشاط همه جا را فرا گرفت. گفتند: «فکر کردیم شهید شدی.» گفت: «هنوز وقتش نرسیده.» حبیب فرمانده محبوب و دوست داشتنی لشکر انصار آمده بود تا حماسه بزرگ دیگری را رقم زند. حماسه‌ای که در تاریخ نگار شد و نام شیرمردان تیپ ۳۲ انصار بر تارک آن می‌درخشد. رمضان سال ۱۳۶۱ بود که عملیات رمضان در منطقه بیابانی «کوشک» و غرب جاده اهواز- خرمشهر رقم خورد. تابستان، عطش و گرمای ۵۰ درجه بیابان «کوشک» همگی دست به دست هم داده بود تا سختی رزم چند برابر شود. عملیات رمضان با مشارکت تیپ ۳۲ انصار استان همدان و تیپ نارالله به فرماندهی سپهبد شهید قاسم سلیمانی با رمز «یا صاحب الزمان (عج)» انجام شد. رزمندگان استان همدان در این عملیات نقش مهمی ایفا کرده و دشمن را شکست دادند. اقدامی که صدام را عصبانی کرد و چند روز بعد انتقام آن را گرفت. بیست و پنجم تیر ۱۳۶۱ وقتی چند هزار نفر برای اقامه نماز جمعه در ورزشگاه همدان جمع شده بودند؛ هواپیماهای عراقی آنها را بمباران و صدها نفر از مردم به خاک و خون کشیده شدند. با این حال نماز جمعه به امامت آیت‌الله حسین نوری امام جمعه وقت همدان در مسجد جامع اقامه شده و آن ورزشگاه هم به یاد شهدای مظلوم واقعه «شهدای قدس» لقب گرفت.

سردار شهید حبیب‌الله مظاهری که در خرمشهر به آرزوی خود نرسیده و شوق شهادت در چشماش موج می‌زد در «رمضان» فرصت وصال یافت و آسمانی شد. او همدان ۲۰ سالگی‌اش را در کفن میچید و تقدیم کرد تا نهای نازک انقلاب بارور شود. فرمانده‌ای شاخص، اما گمنام که شوه حبیب جزء فرماندهان برجسته استان شهیدپرور همدان است که در سال ۹۸ هفتچرخه دریافت درجه سرتیپ تمام از طرف رهبر معظم انقلاب شد. با وجود این و با همه بلندمقامی که زادگاهش گمنام مانده و نه نگارش کتابش پس از سال‌ها به سرانجام رسیده و نه بنا یا خیابانی به نامش نامگذاری شده است، مزارش در گلزار شهدای شهر مریانج همچنان خالی ماند و آفوسه که امروز «نام حبیب هست و نشان حبیب نیست».

سرتیپی‌اش را هم گرفته بود اما باز پرواز می‌کرد.

مرداد ماه بعد از عملیات کربلای ۵ که با موفقیت انجام شد، مسئولان قرارگاه خاتم‌الانبیا به این نتیجه رسیدند پرسنلی که در این عملیات تلاش داشتند به عنوان تشویقی به مکه اعزامشان کنند. بنابراین اسم عباس را هم را برای رفتن به سفر حج رد کردند. عباس ساکش را بست و تا پای هواپیما هم رفت اما تماسی گرفته شد و خبردادند که عراقی‌ها دوباره به حرم کشورمان تجاوز کردند. آن موقع بود که دل عباس دیگر راضی نمی‌شد به حج برود و خلیج فارس بماند، گفت روز عید قربان هم که شده خودش را به مکه می‌رساند.

پانزدهم مرداد ۱۳۶۶ بود، با دوست خلبانش پروازشان را شروع کردند، رفتند و هدفشان را در خاک عراق زدند و برگشتند. در راه برگشت بودند که فضای داخل کابین را دود گرفت. خلبان کابین جلوه ره از آینه کابین عقب را نگاه کرد اثری از عباس ندید. هواپیما مورد اصابت گلوله‌های تیربار ضد هوایی قرار گرفته و نقص فنی پیدا کرده بود؛ به هر زحمتی بود هواپیما را تا باند فرودگاه کشاند و نشست. یکی دیگر از خلبان‌ها که روی باند منتظر فرود هواپیما بود به سمت کابین عقب هواپیما رفت، عباس خوین آنجا کف کابین عقب افتاده بود، درست روز عید قربان.

به بهانه ۱۵ مردادماه؛ سی و چهارمین سالروز شهادت سرلشکر خلبان عباس بابایی

پرواز عاشقانه

مرحان فتدی خبرنگار

پدرش دوست داشت او پزشک شود و اتفاقاً در آزمون پزشکی هم قبول شد اما خودش دوست داشت خلبان شود، این شد که سال ۱۳۴۸ وارد دانشکده آموزش خلبانی شد. ۳ سال آمریکا بود. سال ۱۳۵۱ ژنرال آمریکایی فرمانده پایگاهی که عباس در آن آموزش عملی خلبانی می‌دید پای حکم خلبانی‌اش را امضا کرد و خلبان جوان با درجه ستوان دومی در پایگاه هوایی دزفول مشغول خدمت شد.

آبان سال ۱۳۵۵ وقتی بود که هواپیماهای پیشرفته اف ۱۴ وارد ایران شد. بابایی یکی از خلبانانی بود که برای پرواز با این هواپیما انتخابش کردند. به پایگاه هوایی اصفهان رفت و خلبان هواپیماهای پیشرفته اف ۱۴ شد. بهمن ۵۷ آمد و انقلاب شد، عباس سرپرست انجمن اسلامی پایگاه هوایی اصفهان شد.

می‌شد حدس زد او در این دو سه سال مشغول چه فعالیت‌هایی بوده اما هر چه بود طوری رفتار نکرده بود که

از خاطراتی که از او باقی مانده می‌شود چهره پسرک لاغری را تصور کرد که با سر ماشین شده هر روز صبح با زحمت از دیوار مدرسه دهخدا در قزوین بالا می‌رود و جاروی سراید مدرسه را برمی‌دارد و قبل از آمدن دانش‌آموزان حیاط را جارو و بعد آبپاشی می‌کند تا یک موقع اداره یا مدیر مدرسه سرایدار را که چند روزی است کم‌رش درد می‌کند، از مدرسه اخراج نکنند. یا می‌توان جوانی را تصور کرد که سر به زیر در اتاق فرمانده یک پایگاه هوایی در شمال تگزاس آمریکا نشسته تا او با تأیید پرونده‌اش پای حکم خلبانی‌اش را امضا کند. کودکی که از دیوار مدرسه دهخدا بالا می‌رفت تا مدرسه را آب و جارو کند و جوان ایرانی داوطلب دوره آموزش خلبانی هواپیماهای شکاری در این پایگاه آمریکایی کسی جز عباس بابایی نبود.